

Agendapunt : Vaststellen visiedocument Participatiewet regio Alkmaar
Voorstelnummer :
Raadsvergadering : 6 maart 2014
Naam opsteller : Eline van Braak
Informatie op te vragen bij : E. van Braak
Portefeuillehouders : Jan Mesu
Registratienummer : RAAD130214
Zaaknummer :

Onderwerp: Visiedocument Participatiewet regio Alkmaar

Aan de raad,

Beslispunt: • de visie Participatiewet regio Alkmaar vast te stellen
---

1.   *Waar gaat dit voorstel over?*

Het kabinet neemt maatregelen om te stimuleren dat zoveel mogelijk mensen (gaan) participeren en dat zij waar nodig ondersteuning krijgen om dit te realiseren. De nieuwe regels staan in de Participatiewet die naar verwachting per 1 januari 2015 van kracht wordt. In bijgaand 'Visiedocument Participatiewet regio Alkmaar' (bijlage 1) wordt de gezamenlijke visie van de gemeenten in de Regio Alkmaar op de uitvoering van de Participatiewet beschreven. Het visiedocument bevat een richtinggevend kader en geeft dus vooral antwoord op de vraag wat de gemeenten op hoofdlijnen willen gaan doen en waarom. Hoe dit concreet wordt uitgewerkt zal worden beschreven in een hierop volgend regionaal beleidskader.

Achtergrond

Participatiewet

In de nieuwe Participatiewet voegt het kabinet de Wet Werk en Bijstand (WWB), de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en een deel van de Wajong samen. Gemeenten worden verantwoordelijk voor de uitvoering van de nieuwe wet. De Participatiewet vervangt de eerder voorgestelde Wet Werken naar Vermogen.

De belangrijkste veranderingen als gevolg van de Participatiewet op een rij:

- De Wet werk en bijstand heet vanaf 1 januari 2015 'Participatiewet'. De werking van de Wwb blijft bestaan. Gemeenten lopen risico op het inkomensdeel (BUIG) en hebben daarnaast een budget om arbeidsdeelname te bevorderen en uitkeringslasten te beperken.
- De toegang tot de Wajong wordt aangescherpt. Wie arbeidsvermogen heeft valt in het vervolg onder de Participatiewet. De omklap zal plaatsvinden in de periode 2015-2017. Landelijk gaat het om 140.000 Wajongers. Daarnaast gaat tweederde van de huidige instroom in de Wajong met ingang van 1 januari 2015 naar de Participatiewet. Wajongers die nu werken (ongeveer 25%) blijven nog bij het UWV zolang zij nog een dienstverband hebben.
- De Wsw wordt afgeschaft. De rechten en plichten van huidige Sw-werknemers met een dienstverband (peildatum 31 december 2014) blijven in stand. De taakstelling wordt afgeschaft. Mensen op de wachtlijst hebben geen recht meer op een Sw-dienstverband.
- Per saldo zal de doelgroep voor de gemeenten de komende jaren landelijk toenemen met circa 100.000. Het betreft in alle gevallen mensen met een beperking. Dit staat nog los van toename

als gevolg van economische ontwikkelingen (werkloosheid), aanscherpingen in de Werkloosheidswet (WW) etc. Er kunnen lokale en regionale verschillen ontstaan.

- Het Participatiebudget wordt uitgebreid met de vroegere Rijksbijdrage Wsw en de re-integratiemiddelen van het UWV (geleidelijk met de omklap). Hierop wordt bezuinigd. Per saldo neemt het totale budget af met bijna 20% in de periode 2014-2018. Ook in de jaren daarna blijft het budget afnemen als gevolg van de afschaffing van de Wsw.
- Er wordt gewerkt aan het vormgeving van een deelfonds sociaal domein op het gebied van participatie naar werk, maatschappelijke ondersteuning en jeugd.
- Gemeenten worden geacht de regionale samenwerking te versterken, vooral daar waar het gaat om eenduidigheid in de dienstverlening richting werkgevers. De huidige *Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (SUWI)* blijft hiervoor de basis. De uitwerking wordt in belangrijke mate aan de regio's overgelaten.

De uitdagingen van de Participatiewet blijven onveranderd:

- Een forse toename van de doelgroep;
- Een toename die vooral bestaat uit mensen met een beperking;
- Een blijvend risico op het inkomensdeel;
- Een dalend budget om arbeidsdeelname te bevorderen en uitkeringslasten te beperken;
- Hoge kosten in verband met uitvoering van Wsw-oud. Dit gaat zonder bijsturing ten koste van re-integratie en/of andere doeleinden in het sociale domein;
- Dit verhoogt het risico op oplopende uitkeringslasten en / of knelpunten op andere terreinen in het sociale domein.

Drie decentralisaties

Naast de Participatiewet worden ook op het terrein van de jeugdzorg en de maatschappelijke ondersteuning belangrijke taken overgeheveld naar gemeenten (drie decentralisaties). Gemeenten worden hiermee verantwoordelijk voor een groot deel van de ondersteuning aan hun kwetsbare burgers en krijgen een regierol in de uitvoering van de verschillende taken. Vanaf 1 januari 2015 krijgen gemeenten bovendien één ongedeelde budget of deelfonds voor het brede maatschappelijke domein. Ook het huidige Participatiebudget en de middelen voor begeleiding van mensen in de WSW en Wajong worden ondergebracht in dit deelfonds. Gemeenten kunnen hierdoor zorgen voor een integrale dienstverlening aan hun inwoners en krijgen daarmee meer mogelijkheden om ondersteuning op maat te leveren en onnodige bureaucratie te voorkomen. Tegelijkertijd bezuinigt het Rijk flink op de budgetten die deel uitmaken van dit deelfonds. Dit vraagt om een nieuwe, integrale werkwijze van gemeenten en het maken van scherpe keuzes.

De Regio Alkmaar wil de nieuwe mogelijkheden benutten. In het voorjaar van 2013 hebben de colleges gezamenlijk besloten om de drie decentralisaties (3D's) in samenhang op te pakken. Op dit moment vinden in verschillende regionale werkgroepen voorbereidingen plaats voor de implementatie van de drie afzonderlijke decentralisaties. Daarnaast is er een Bestuurlijk Team (BT) 3D's ingesteld en is er een regionale programmamanager 3D's aangesteld om de samenhang te borgen. Het visiedocument Participatiewet is een product van de regionale werkgroep Participatiewet.

Sociale dienst regio Alkmaar (SRA)

De colleges van de gemeenten in de Regio Alkmaar streven naar een Sociale dienst regio Alkmaar. Op basis van de uitkomsten van het project besluiten de gemeenteraden uiterlijk in het 1^e kwartaal van 2014 of het wenselijk en mogelijk is om op per 1 januari 2015 te beschikken over een operationele regionale sociale dienst. Dit zal – uiteraard – grote invloed hebben op de wijze waarop de Participatiewet zal worden uitgevoerd. De visie die in deze notitie wordt gepresenteerd zal echter in beide scenario's (wel of niet in de SRA) van kracht zijn.

Situatie regio Alkmaar (per 1 december 2013)

Met de samenvoeging van de doelgroepen van de WWB, de WSW en de Wajong (met arbeidspotentieel) in de nieuwe Participatiewet neemt de gemeentelijke doelgroep in omvang toe.

Naar verwachting gaat het in de Regio Alkmaar bij ongewijzigd beleid om ongeveer 272 extra personen in 2015 tot ongeveer 1.517 in 2018 (zie tabel 1). Op een huidig aantal van ongeveer 3.765 (medio 2013) WWB'ers betekent dit een stijging van ruim 40% in 2018.

Tabel 1. Verwachte ontwikkeling omvang doelgroep Participatiewet Regio Alkmaar (in personen)

Doelgroep	2014	2015	2016	2017	2018
Voormalig WSW niet-beschut (reg.werk)	-	17	50	84	115
Voormalig WSW indicatie beschut werken	-	8	25	42	58
Instream vanuit zittend bestand Wajong	-	188	554	920	1.108
Nieuwe instroom voormalig Wajong	-	59	118	177	236
Totaal	-	272	747	1.223	1.517

Gemeenten zullen voor hun re-integratie-inspanningen voor deze doelgroepen een gebundeld budget gaan ontvangen. Door verschillende doelmatigheids- en efficiencykortingen betekent dit echter een afname van de beschikbare re-integratiemiddelen. Voor de Regio Alkmaar gaat het naar schatting om een daling van het totale budget van € 4.700.000 in 2014 naar € 3.512.000 in 2018. Als de verwachte stijgende kosten van de WSW (o.a. als gevolg van het verlagen van de rijksvergoeding) hierop in mindering worden gebracht blijft in 2015 € 2.630.000 over voor re-integratie-inspanningen en slechts € 1.025.000 in 2018 (zie tabel 3).

Gezien deze financiële vooruitzichten is het noodzakelijk voor de Regio Alkmaar om scherpe keuzes te maken ten aanzien van de inzet van middelen. En om voortdurend te monitoren of deze beleidskeuzes inderdaad leiden tot een hogere mate van effectiviteit en efficiency.

Tabel 2. Verwachte ontwikkeling omvang Participatiebudget Regio Alkmaar (in € x 1.000) (exclusief middelen OCW voor Educatie)

Onderdeel	2014	2015	2016	2017	2018
WSW 'Oude Stijl'	23.681	22.673	20.886	19.238	17.639
Participatiebudget 'Oude Stijl'	4.700	3.974	3.723	3.590	3.512
Begeleid.nwe.doelgr.reg. werk	-	67	202	336	462
Begeleid.nwe.doelgr.beschut werk	-	71	214	356	491
Begeleid.nwe.doelgroep Wajong	-	256	767	1.023	1.278
Overheveling no riskpolis	-	34	68	426	443
Totaal	28.331	27.075	25.860	24.969	23.825

Tabel 3. Restant re-integratiebudget t.b.v. WWB en NUG Regio Alkmaar (in € x 1.000)

Onderdeel	2014	2015	2016	2017	2018
WSW budget oude stijl	23.681	22.673	20.886	19.238	17.639
Risico efficiencykorting *)	-	1.334	1.761	2.050	2.372
Risico bestandsvolume *)	-	10	34	66	115
Totale kosten WSW	23.681 *)	24.017	22.681	21.354	20.126
Gebundeld re-int. budget	28.381	27.075	25.860	24.969	23.825
Beschikb. voor re-integratie incl. nwe doelgr.	4.700	3.058	3.179	3.615	3.699
Beslag nieuwe doelgroepen	-	-428	-1.251	-2.141	-2.674
'over' voor re-integratie WWB/NUG	4.700	2.630	1.928	1.474	1.025

) Risico's bij de WSW ontstaan doordat de rijksvergoeding per SW plek afneemt van € 25.900 naar € 22.700 zonder dat de kosten dalen en de geraamde afname van het WSW bestand langzamer gaat dan waar het Rijk vanuit gaat. Aanname is gedaan op basis van een risico-inventarisatie van VNG.

De regionale visie Participatiewet

In de regio Alkmaar hanteren wij de volgende missie en visie bij de voorbereiding, invoering en uitvoering van de Participatiewet:

Missie:

In de Regio Alkmaar streven wij ernaar dat zoveel mogelijk burgers naar eigen vermogen participeren en voorzien in hun eigen inkomen. Participatie heeft een positieve invloed op de zelfredzaamheid van burgers en op de lange termijn op de sociale cohesie en de economische prestaties van de Regio Alkmaar.

Visie:

We benutten alle mogelijkheden die mensen hebben of die wij kunnen bieden en investeren in kansen. Onze investering is niet vrijblijvend; we verwachten van een ieder die een uitkering ontvangt een tegenprestatie naar vermogen. Onze steun is effectief door samenwerking met relevante partners en door de verbinding die we maken met de domeinen zorg, werk, welzijn, onderwijs en economische zaken.

Bij deze missie en visie hanteren wij drie uitgangspunten:

1. We zetten onze aandacht en middelen op zodanige wijze in dat deze in verhouding staan tot de verwachte opbrengsten
2. Uitstroom naar regulier werk is ons streven
3. We voeren gezamenlijk regie

In de uitvoering van het beleid zal een onderscheid gemaakt gaan worden tussen de doelgroep werkzoekenden en de doelgroep werkgevers. Door een onderscheid te maken naar doelgroepen, kunnen keuzes gemaakt worden ten aanzien van de dienstverlening aan deze groepen. Hierbij wordt rekening gehouden met de visie op participatie, de doelstellingen die gehanteerd worden per doelgroep en de financiële kaders. Want dat er scherpere (financiële) keuzes moeten worden gemaakt is duidelijk: de totale doelgroep wordt groter en de middelen nemen af.

Ter voorbereiding op de invoering van de Participatiewet hebben we ambities geformuleerd ten aanzien van (de ontwikkeling van):

- specifieke dienstverleningsarrangementen voor werkzoekenden
- gerichte werkgeversbenadering
- effectiviteit en efficiency van de uitvoering
- samenwerking met interne en externe partners

Deze zaken zullen wij in de eerste helft van 2014 verder ontwikkelen en uitwerken in een regionaal beleidskader Participatiewet.

Bergense visie

De nu voorgestelde regionale missie en visie Participatiewet passen in de lijn die in Bergen lokaal is vastgesteld voor het brede sociale domein. Belangrijke elementen als zelfredzaamheid, uitgaan van eigen kracht, bijdragen aan de sociale samenhang en economie, samenwerking met relevante partners en verbinding met de andere domeinen komen terug in deze deelvisie voor de Participatiewet.

2. Wat besluit de raad/wat krijgt de raad als hij "ja" zegt?

De raad besluit:

- de visie Participatiewet regio Alkmaar vast te stellen

3. Waarom wordt dit onderwerp nu aan de raad voorgelegd?

- collegebevoegdheid:
- raadsbevoegdheid:
- opiniërend:
- kaderstellend:
- maatschappelijk urgent:
- budgetrecht:
- anders, nl.:

4. Wie heeft er allemaal met de beslissing van de raad van doen?

Regionale samenwerking

- vindt plaats met gemeenten/via gemeenschappelijke regeling: regio Alkmaar
- is onderwerp van onderzoek met gemeenten:
- wordt nog niet onderzocht, biedt wel mogelijkheden omdat:
- komt hier niet voor in aanmerking omdat:

Burgerparticipatie: de visie is besproken met de Bergense WMO Adviesraad en met de cliëntenraden Wwb van de andere gemeenten in de regio. Het advies van de WMO Adviesraad van de gemeente Bergen vindt u in bijlage 2. De reactie van het college op dit advies vindt u in bijlage 3.

Externe communicatie : ja, er wordt aandacht besteed aan het visiedocument in de nieuwsbrief Meedoen in Bergen.

Extern overleg gevoerd met : gemeenten regio Alkmaar

5. Wanneer wordt de beslissing van de raad uitgevoerd, gerealiseerd en wanneer wordt de raad daarover gerapporteerd?

De voorbereidingen op de Participatiewet zullen plaatsvinden in heel 2014. Het beleidskader Participatiewet zal in september 2014 aan de raden worden aangeboden en in november volgen de verordeningen. De exacte planning is afhankelijk van het landelijk besluitvormingstraject van de nieuwe wet en de regionale/lokale besluitvorming over de SRA.

6. Welke middelen zijn met dit voorstel gemoeid?

Met dit voorstel zijn geen middelen gemoeid.

Bijlagen:

1. Visie Participatiewet regio Alkmaar
2. Advies WMO Adviesraad Bergen bij de Visie Participatiewet regio Alkmaar
3. Brief: reactie van het college op het advies van de WMO Adviesraad

Bergen, 21 januari 2014

College van Bergen

drs. W.J.M. Bierman,
secretaris

drs. H. Hafkamp,
burgemeester